

Ekonomski pregled

HRVATSKA UDRUGA POSLODAVACA (HUP)

veljača 2021.

Sadržaj

Realni sektor	1
Međunarodna trgovina i turizam	3
Tržište rada	4
Javne financije	6
Monetarna kretanja, cijene i tečaj	7
Rast i prognoze	9
Poslovne statistike	9
Ostalo	11
Makroekonomski okvir – statistički pregled.....	13

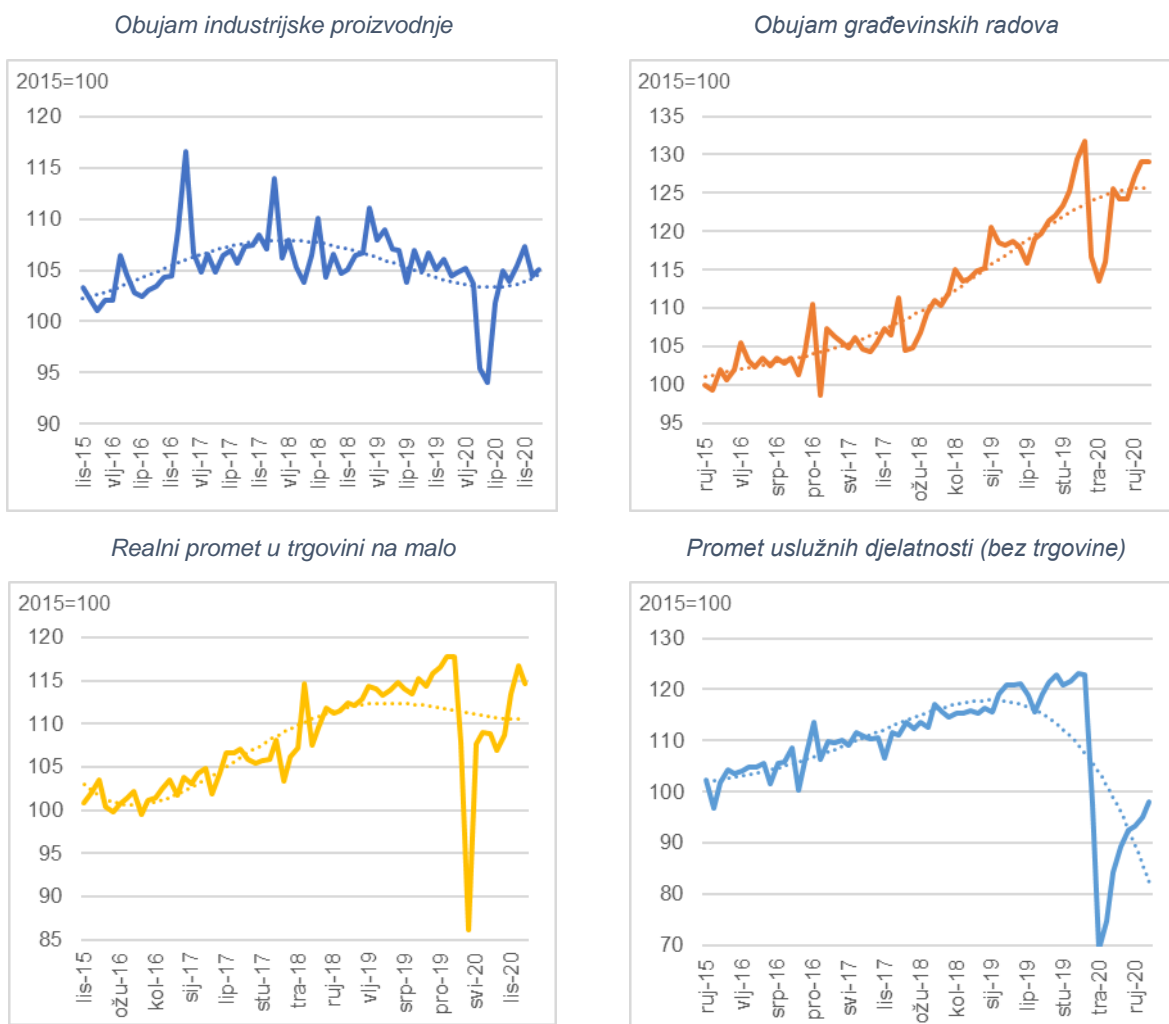
HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Realni sektor

Ukupna sezonski i kalendarski prilagođena industrijska proizvodnja u RH u prosincu 2020. u usporedbi sa studenim 2020. porasla je za 0,6%, dok je u usporedbi s prosincem 2019., kalendarski prilagođena, porasla za 0,3% (**Slika 1**). **Na razini cijele 2020., industrijska proizvodnja pala je za 3,4%**. DZS je [objavio](#) i kako je ukupan broj zaposlenih osoba u industriji u prosincu 2020. manji za 0,4% u usporedbi sa studenim 2020. te 2,4% u usporedbi s prosincem 2019., dok je ukupna proizvodnost rada u industriji od siječnja do prosinca 2020. u usporedbi s istim razdobljem 2019. veća za 0,1%. S druge strane, prema [podacima](#) Eurostata, u studenom je industrijska proizvodnja na razini EU bila 0,4% ispod razine ostvarene u studenom 2019., dok je u odnosu na listopad rasla po stopi od 2,3%. U Hrvatskoj je u studenom zabilježen pad i na mjesečnoj i na godišnjoj razini. Ukupni sezonski i kalendarski prilagođen promet industrije u RH u studenome 2020. u usporedbi s listopadom 2020. porastao je za 5,2%, dok je, prema [objavi](#) DZS-a, ukupni kalendarski prilagođen promet industrije u studenome 2020. u usporedbi sa studenim 2019. porastao za 1,6%.

Slika 1 Kretanja u realnom sektoru: industrija, građevinarstvo, trgovina na malo i uslužne djelatnosti

Napomena: Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; industrijska proizvodnja: rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija; uslužne djelatnosti: prijevoz i skladištenje, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, informacije i komunikacije, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti.

Izvor: DZS; obrada: HUP.

Unatoč standardno potrošačkom mjesecu, realni promet u trgovini na malo u prosincu 2020. pao je i na godišnjoj i na mjesečnoj razini. Naime, ukupan sezonski i kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je pao za 0,8% u usporedbi sa studenom 2020 (**Slika 1**). Od toga je promet od trgovine na malo prehrambenim proizvodima porastao za 1,1%, a promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) pao za 3,4%. U usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je pao za 3,2%. Pritom je promet od trgovine na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima porastao za 4,7%, dok je promet od trgovine neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) pao za 5,5%. **U 2020. realni, kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo pao je za 5,8% u odnosu na godinu prije.** Prema [objavi](#) DZS-a, samo su tri trgovačke struke u 2020. ostvarile porast prometa u odnosu na godinu prije, i to trgovina na malo internetom ili poštom (za 12,6%), ljekarne, medicinski i ortopedski proizvodi, kozmetički i toaletni proizvodi (za 5,8%) te nespecijalizirane prodavaonice pretežno živežnim namirnicama (za 0,2%). Prema [objavi](#) Eurostata, prosječni godišnji obujam trgovine na malo za 2020. godinu u usporedbi s 2019. pao je za 1,2% u eurozoni i za 0,8% u EU (pad od 4,1% u Hrvatskoj).

Slične trendove pokazuju i [podaci o fiskalizaciji](#) (**Slika 4**), koji pokrivaju gotovo trećinu prometa u gospodarstvu. Kumulativni pad vrijednosti fiskaliziranih računa u prvih 12 mjeseci u odnosu na isto razdoblje prošle godine iznosio je 13,6% ukupno, 6,1% u trgovini te čak 43,7% u smještaju i ugostiteljstvu. To znači da je **u 2020. zabilježeno čak 26,7 milijardi kuna manje fiskaliziranih računa u odnosu na 2019.** U siječnju 2021., dok je na snazi još uvijek zabrana rada ugostiteljskih objekata, pad vrijednosti fiskaliziranih računa u odnosu na siječanj 2020. godine iznosio je 10,1% ukupno, 1,7% u trgovini te čak 72,6% u ugostiteljstvu. Nadalje, prema podacima agencije Promocija plus, tijekom cijele 2020. broj prodanih novih automobila bio je manji za 42,7% u odnosu na isto razdoblje 2019. U siječnju 2021. broj prodanih novih automobila bio je manji za 19,7% u odnosu na isti mjesec prošle godine.

Posljednji dostupni [podaci](#) za sve uslužne djelatnosti su oni za studeni kada je promet od uslužnih djelatnosti pao na godišnjoj razini, a porastao na mjesečnoj razini (**Slika 1**). Naime, ukupan sezonski i kalendarski prilagođen promet od uslužnih djelatnosti ostvaren u studenome 2020. porastao za 1,7% u odnosu na listopad 2020. Najveći porast prometa ostvaren je u sljedećim djelatnostima: smještaj (za 38,2%), putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima (za 20,1%) te proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa (za 19,5%). Pritom treba imati na umu da je novi *lockdown* nastupio sa zadnjim danom mjeseca studenog. Ukupan kalendarski prilagođen promet od uslužnih djelatnosti ostvaren u studenome 2020. pao za 7,8% u odnosu na studeni 2019. Najveći pad prometa imale su sljedeće djelatnosti: putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima (za 79,3%), smještaj (za 61,6%) te proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa (za 48,6%). Promatrajući **prvih jedanaest mjeseci**, kalendarski prilagođeni **promet od uslužnih djelatnosti pao je za 11,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.**

Svijetla točka prilično tmurne gospodarske 2020. je svakako građevinski sektor. Prema kalendarski prilagođenim indeksima obujam građevinskih radova u studenome 2020. u odnosu na studeni 2019. veći je za 4,2%, dok je prema sezonski i kalendarski prilagođenim [indeksima](#) obujam građevinskih radova u studenome 2020. u odnosu na listopad 2020. ostao isti (**Slika 1**). **U prvih 11 mjeseci**, prema izvornim indeksima, **obujam građevinskih radova bio je viši za 3,9% u odnosu na isto razdoblje 2019.** S druge strane, u studenome 2020. izdana je 851 građevinska dozvola, što je više za 6,4% u odnosu na studeni 2019. Prema [podacima](#) DZS-a, **ukupan broj izdanih građevinskih dozvola od siječnja do studenoga 2020. u usporedbi s istim razdobljem 2019. manji je za 6,2%.** Prema [podacima](#) Eurostata, na razini EU u studenom 2020. proizvodnja u građevinarstvu porasla je za 1,4% u eurozoni i za 1,2% u EU u odnosu na listopad, dok je u odnosu na studeni 2019. zabilježen pad od 1,3% i 1,1%.

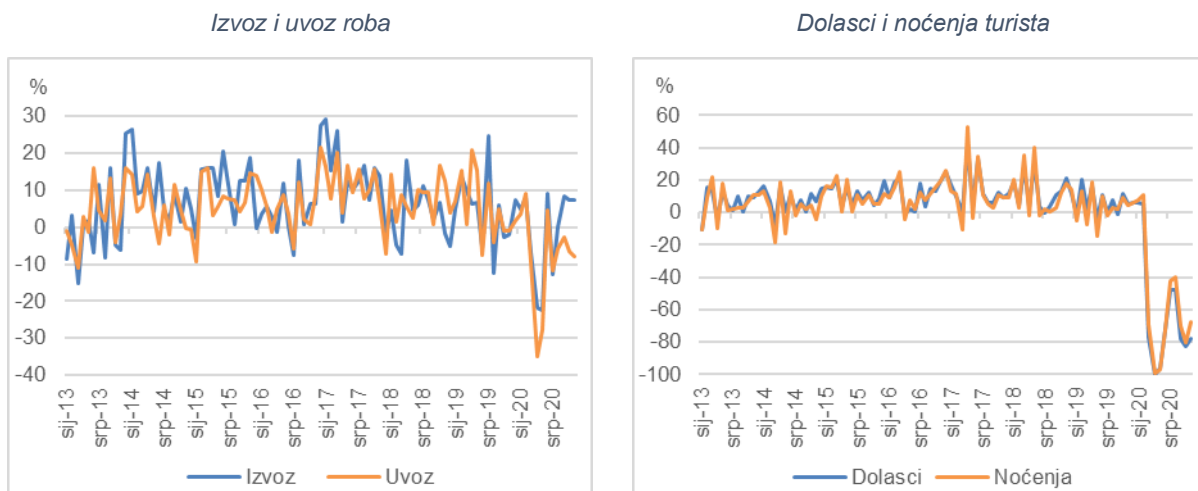
Nakon zabilježenog rasta u prosincu, **u siječnju 2021. pokazatelj ekonomskog raspoloženja** (Economic Sentiment Indicator - ESI), **pao je i u europodručju i u EU.** Prema [objavi](#) Europske komisije, pad ESI-ja

bio je potaknut smanjenjem povjerenja u trgovini na malo te u uslugama i kod potrošača. Povjerenje u industriji se poboljšalo, dok je ostalo uglavnom nepromijenjeno u građevinarstvu. Pokazatelj očekivanja zaposlenosti (Employment Expectations Indicator - EEI) također je zabilježio pad u siječnju u odnosu na prosinac. Nadalje, podaci PMI pokazatelja sugeriraju blago pogoršanje prerađivačke industrije u europodručju u siječnju u odnosu na prosinac, a i situacija u uslužnom sektoru upućuje na pogoršanje u odnosu na prethodni mjesec. **U Hrvatskoj je, pak, pokazatelj ekonomskog raspoloženja** (ESI indeks, kao i EEI) **u siječnju porastao u odnosu na prethodni mjesec**. Isto potvrđuju i podaci HNB-a iz Ankete o pouzdanju potrošača, prema kojoj su indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača u siječnju 2021. zabilježili rast u odnosu na prosinac 2020., dok se u odnosu na siječanj 2020. i dalje bilježi pad.

Međunarodna trgovina i turizam

Ukupan izvoz Republike Hrvatske od siječnja do studenoga 2020., prema privremenim podacima, iznosio je 101,8 milijardi kuna (-2,1%). Istodobno je uvoz iznosio 156,5 milijardi kuna (-9,0%). Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 54,7 milijardi kuna (-19,5%), a pokrivenost uvoza izvozom od siječnja do studenoga 2020. bila je 65,0% (**Slika 2**). Pritom je najveće povećanje izvoza zabilježio sektor poljoprivrede (+24%) i proizvodnja električne opreme (+9%). Nadalje, **ukupan izvoz od siječnja do prosinca 2020.**, prema Prvim rezultatima, iznosio je **111,3 milijarde kuna (-1,4%)**, dok je **uvoz iznosio 171,3 milijarde kuna (-7,5%)**. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 59,9 milijardi kuna (-17,2%), a pokrivenost uvoza izvozom 65,0%.

Slika 2 Robni izvoz i uvoz (lijevo) i dolasci i noćenja turista (desno) – godišnje stope promjene (%)

Izvor: DZS; obrada: HUP.

Prema prvoj procjeni Eurostata, u razdoblju između siječnja i studenog 2020. izvoz roba izvan EU iznosio je 1.756,6 milijardi eura (pad od 10,3% u odnosu na razdoblje siječanj-studenog 2019.), a uvoz 1.569,4 milijarde eura (pad od 12,3% u odnosu na siječanj-studenog 2019.). Kao rezultat toga, EU je zabilježila suficit od 187,2 milijarde eura, u usporedbi sa +169,4 milijarde eura u razdoblju siječanj-studenog 2019. Trgovina unutar EU pala je na 2.605,3 milijarde eura u siječnju-studenom 2020., -8,4% u odnosu na siječanj-studenog 2019. U Hrvatskoj je istom razdoblju izvoz pao 4%, uvoz 9%, uz ostvareni deficit u iznosu od -77,9 milijardi eura. Nadalje, prema procjenama Eurostata, u trećem tromjesečju 2020. desezonirani tekući račun platne bilance na razini EU zabilježio je suficit od 75,6 milijardi eura (2,2% BDP-a), u odnosu na suficit od 87,6 milijardi eura (2,9% BDP-a) u drugom tromjesečju od 2020. i suficit od 100,3 milijarde eura (2,9% BDP-a) u trećem tromjesečju 2019.

U studenome 2020. ostvareno je samo 22,3% dolazaka i 32,8% noćenja turista u odnosu na studeni 2019. Prema podacima DZS-a, u komercijalnim smještajnim objektima ostvareno je tek 87 tisuća dolazaka i 269 tisuća noćenja turista, što je 77,7% manje dolazaka i 67,2% manje noćenja turista u odnosu na studeni 2019. Nadalje, u **prvih jedanaest mjeseci 2020. u komercijalnim smještajnim objektima** turisti su

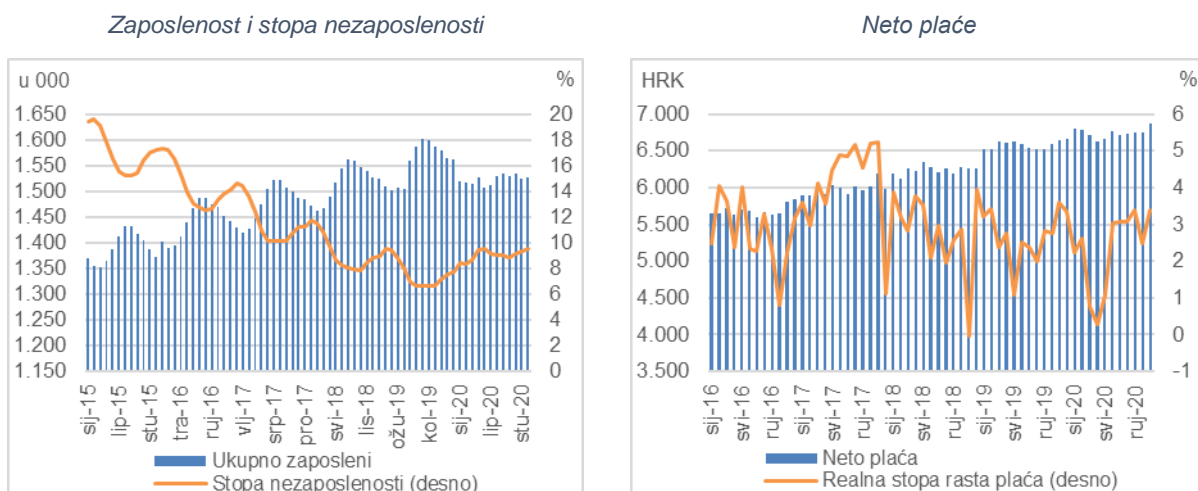
ostvarili 6,9 milijuna dolazaka i 40,6 milijuna noćenja, što je **63,8% manje dolazaka i 55,1% manje noćenja** turista u odnosu na isto razdoblje 2019. Prema podacima sustava *eVisitor*, koji sadrži **turistički promet ostvaren u komercijalnim i nekomercijalnim objektima te nautičkom charteru** (sustav *eCrew*), u Hrvatskoj je u 2020. godini ostvareno **7,8 milijuna dolazaka (37% rezultata iz 2019.) i 54,4 milijuna noćenja (50% rezultata iz 2019.)**. Prema [objavi HTZ-a](#), strani turisti ostvarili su 43,1 milijun noćenja (45% rezultata iz 2019.), dok su domaći gosti ostvarili 11,3 milijuna noćenja (82% rezultata iz 2019.). Ukupan turistički [promet](#) (strani i domaći turisti), u siječnju iznosi 93.796 dolazaka (indeks 41,11) i 341.172 noćenja (indeks 53,21). Istovremeno je u prvih 11 mjeseci 2020. pad [prometa](#) putnika u zračnim lukama iznosio 81,3% a pad prometa roba 33,1%. Osim toga, u razdoblju od siječnja do prosinca 2020. bilo je tek 26 [kružnih putovanja](#) stranih brodova, što je za 96,4% manje nego u istom razdoblju 2019.

Tržište rada

U prosincu 2020. broj ukupno zaposlenih u Republici Hrvatskoj iznosio je 1.527.697 (**Slika 3**). U odnosu na studeni 2020. broj ukupno zaposlenih porastao je za 0,2%, dok je u odnosu na isti mjesec prethodne godine broj ukupno zaposlenih u prosincu 2020. pao za 2,2%. Prema [objavi](#) DZS-a, **za razdoblje od siječnja do prosinca 2020. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine broj ukupno zaposlenih pao je za 2,1%**. S druge strane, prema podacima HZMO-a, ukupan broj osiguranika na kraju prosinca iznosio je 1.536.300 osoba, što je 0,6% (8.892 osobe) manje u odnosu na prosinac 2019. te 0,6% (9.266 osoba) manje nego u studenom 2020. godine. **Tijekom 2020. prosječan broj osiguranika iznosio je 1.540.020 osoba, što predstavlja smanjenje od 1,2% ili 17.940 osoba u odnosu na isto razdoblje 2019.** U siječnju 2021. broj osiguranika iznosio je 1.531.689 što predstavlja pad od 0,3% u odnosu na prosinac te 0,5% u odnosu na siječanj 2020.

OVI indeks, kojeg [objavljuje](#) Ekonomski institut, Zagreb, pokazuje da je **potražnja za radom u 2020. godini bila 28% posto manja nego u 2019. godini**. Potražnja za gotovo svim zanimanjima u 2020. je pala u odnosu na 2019. godinu, a posebice za zanimanjima u uslužnom sektoru. S druge strane, zanimanja vezana uz sanaciju pandemije i potresa su bilježila porast potražnje: u odnosu na 2019. godinu u 2020. se tražilo više zidara, medicinskih sestara, profesora, liječnika i stomatologa, građevinskih radnika, učitelja, stolara i inženjera građevine. U četvrtom kvartalu 2020. potražnja za radom bila je 25% manja nego u četvrtom kvartalu 2019. godine, a isti pad je zabilježen ako se uspoređuje potražnja za radom u prosincu 2020. u odnosu na prosinac 2019. godine. U siječnju 2021. potražnja za radom bila je za trećinu manja u odnosu na siječanj 2020. godine, što je najveći pad od svibnja 2020. godine, uzrokovan prvenstveno jačim restrikcijama ekonomske aktivnosti.

Slika 3 Kretanje broja zaposlenih i stope nezaposlenosti (lijevo) te plaća (desno)

Izvor: DZS; obrada: HUP.

Prema [podacima](#) HZZ-a, krajem prosinca 2020. godine u evidenciji je bilo registrirano 159.845 nezaposlenih osoba. Broj nezaposlenih u prosincu 2020. u odnosu na studeni 2020. porastao je za 2,1%, dok je stopa registrirane nezaposlenosti u prosincu 2020. iznosila 9,5% (**Slika 3**). **Početak siječnja broj nezaposlenih se počeo povećavati pa je tako po prvi puta od početka korona-krize prešao brojku od 160 tisuća a mjesec je završio sa 165.345 nezaposlenih u evidenciji HZZ-a.** Na razni cijele 2020., stopa registrirane nezaposlenosti iznosila je 9,0%, u odnosu na 7,7% u 2019. Prema [objavi](#) Eurostata, u prosincu 2020. sezonski prilagođena stopa nezaposlenosti u europodručju iznosila je 8,3%, a u EU 7,5%. U Hrvatskoj je bila jednaka prosjeku EU, 7,5%, što predstavlja povećanje od 1,1 postotnog boda u odnosu na prosinac 2019. U prosjeku, na razini cijele 2020. ta je stopa za Hrvatsku iznosila 7,7%.

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za studeni 2020. iznosila je 6.863 kune, što je nominalno više za 1,6%, a realno za 1,9% u odnosu na listopad 2020., a u odnosu na isti mjesec prethodne godine nominalno je viša za 3,2%, a realno za 3,4% (**Slika 3**). U [objavi](#) DZS-a stoji i kako je **za razdoblje od siječnja do studenoga 2020. prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH iznosila 6.741 kunu, što je u odnosu na isto razdoblje 2019. nominalno više za 2,5%, a realno za 2,3%.**

Eurostat je [objavio](#) i kako je u trećem tromjesečju 2020. godine na razini EU bilo zaposleno 72,4% osoba u EU u dobi između 20 i 64 godine, što je 0,3 postotna boda (pb) više u odnosu na prethodno tromjesečje (sezonski prilagođeni podaci). Naime, između drugog i trećeg tromjesečja 2020. godine posao je pronašlo 2,6 milijuna ljudi u EU (21,1% svih nezaposlenih u drugom tromjesečju 2020. godine). Prema [podacima](#) Eurostata, u tom je razdoblju 6,9 milijuna (56,5%) ostalo nezaposleno, a 2,7 milijuna ljudi (22,4%) postalo je ekonomski neaktivno. Međutim, **razina zaposlenosti u EU nije se uspjela vratiti na razinu prije početka pandemije COVID-19** (u četvrtom tromjesečju 2019.) kada je bilo zaposleno 73,1% osoba u dobi 20-64. Promatrajući zaposlenost prema zanimanjima, broj zaposlenih u osnovnim zanimanjima smanjio se za 8,9%, uspoređujući treće tromjesečje 2020. s istim tromjesečjem 2019. (podaci nisu sezonski prilagođeni). Pao je i broj zaposlenih u uslugama i trgovini (-6,7%), kao i zaposlenost rukovatelja postrojenjima i strojevima i montažera (-5,7%), ali i menadžera (-5,1%). Nasuprot tome, broj zaposlenih profesionalaca i pomoćnih službenika povećao se za 4,7%, odnosno 1,5%. Nadalje, [objavljeno](#) je i kako je desezonirana stopa nezaposlenosti u EU u trećem tromjesečju 2020. iznosila 7,3%, u odnosu na 6,7% u drugom tromjesečju 2020. Istodobno, desezonirani ukupni manjak na tržištu rada u EU, koji se sastoji od nezadovoljene potrebe za radom, iznosio je 29,4 milijuna osoba, što predstavlja 13,9% proširene radne snage u trećem tromjesečju 2020., nešto manje od 14,1% u drugom tromjesečju 2020. Za Hrvatsku je taj manjak iznosio 13,3% (nakon 13,7% u drugom tromjesečju). Osim toga, iako su uobičajeni sezonski vrhunci izostanaka s posla zbog sezona godišnjih odmora u EU prisutni početkom siječnja i sredinom kolovoza, iznimno mnogo izostanaka u 2020. zabilježeno je tijekom razdoblja između 11. i 24. tjedna (što približno odgovara drugom tromjesečju 2020.), tijekom 'prvog vala' pandemije COVID-19. Prema [objavi](#) Eurostata, vrhunac je zabilježen u 15. tjednu (u travnju 2020.), s 47,5 milijuna izostanaka. To je bilo 33,6 milijuna više od prosjeka zabilježenog tijekom ovog kalendarskog tjedna u posljednjih pet godina (2015.-2019.).

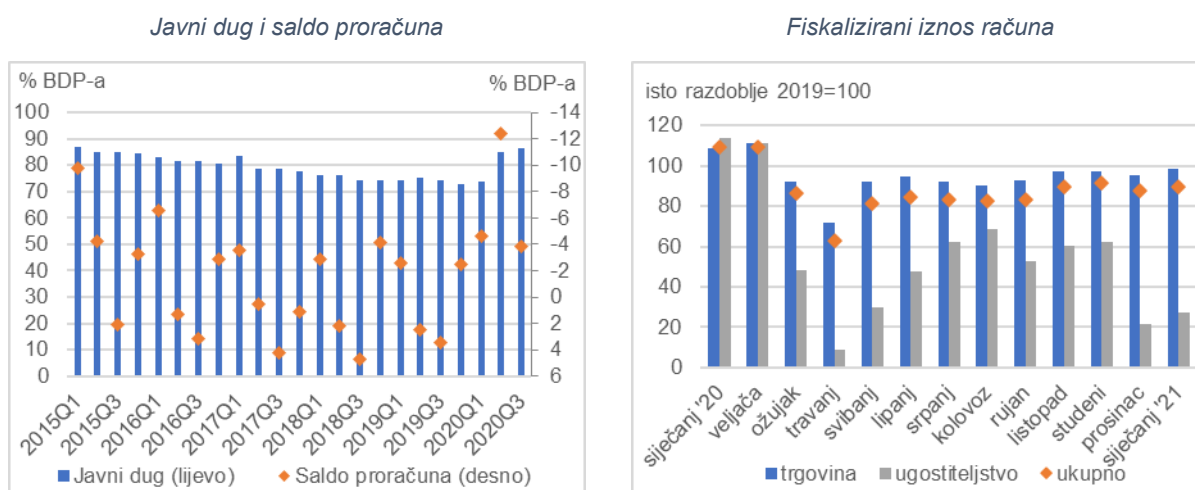
Konačno, Eurostat je [objavio](#) i kako od 1. siječnja 2021. godine, **21 od 27 država članica EU ima nacionalne minimalne plaće**: samo Danska, Italija, Cipar, Austrija, Finska i Švedska nemaju. 21 država članica EU koja ima nacionalne minimalne plaće može se podijeliti u tri glavne skupine na temelju njihove razine u eurima: (i) **deset članica istočnog dijela EU imalo je razinu minimalne plaće ispod 700 eura (među njima i Hrvatska)**; (ii) pet država članica, većino na jugu EU, imalo je razinu minimalne plaće između 700 i tik preko 1.100 eura; (iii) preostalih šest država članica, uglavnom na zapadu i sjeveru EU, imalo je mjesečnu razinu minimalne plaće iznad 1.500 eura. Uklanjanjem razlika u cijenama minimalne plaće kretale su se od 623 PPS mjesečno u Bugarskoj do 1.668 PPS u Luksemburgu, što znači da je najviša minimalna plaća bila 2,7 puta veća od najniže (bez uklanjanja razlika u cijenama omjer bi bio 6,6:1). Na temelju posljednjih dostupnih podataka, minimalne plaće u 2018. predstavljale su preko 60% medijana bruto mjesečnih plaća u samo četiri države članice: Francuskoj (66%), Portugalu (64%), Sloveniji (62%) i Rumunjskoj (61%). Nasuprot tome, **minimalne plaće bile su manje od polovine medijana zarade u šest država članica**: Hrvatskoj, Češkoj i Latviji (sve 49%), Španjolskoj (44%), Malti (43%) i Estoniji (42%).

Javne financije

Od prvog tromjesečja 2020. deficiti državnog proračuna (sezonski prilagođeni) počeli su se povećavati zbog provođenja mjera suzbijanja COVID-19 i političkih odgovora za ublažavanje ekonomskog i socijalnog učinka tih mjera. To je posebno bio slučaj u drugom tromjesečju 2020. godine, gdje je, prema [podacima](#) Eurostata, zabilježen najveći deficit od početka praćenja serije (-11,7% BDP-a). Financiranje visokog deficita uočeno u prva tri tromjesečja 2020., djelomično objašnjava porast bruto javnog duga (44% za drugo tromjesečje 2020.). Neto stjecanje financijske imovine dodatno objašnjava povećanje duga. Primjetno je i povećanje depozita, kao i ostalih potraživanja, koja se odnose na odgodu plaćanja poreza i socijalnih doprinosa koji su obračunati kao prihod, ali još nisu plaćeni. Prema Eurostatu, u trećem tromjesečju 2020. financiranje deficita objasnilo je glavni dio povećanja duga.

Naime, u trećem tromjesečju 2020. desezonirani omjer deficita opće države prema BDP-u iznosio je **5,8% u eurozoni i 5,6% u EU**. Iako se u odnosu na drugo tromjesečje omjer deficita i BDP-a smanjio zbog rasta BDP-a, većih prihoda i nižih rashoda, prema [objavi](#) Eurostata, u trećem tromjesečju 2020. godine sve su države članice nastavile bilježiti deficit državnog proračuna. U Hrvatskoj je tako deficit državnog proračuna (neprilagođen za sezonu) u trećem tromjesečju iznosio **3,8% BDP-a** (u odnosu na -12,4% u drugom tromjesečju) (**Slika 4**). S druge strane, na kraju trećeg tromjesečja 2020. omjer javnog duga i BDP-a u europodručju iznosio je 97,3%, u usporedbi s 95,0% na kraju drugog tromjesečja 2020. U EU se omjer povećao s 87,7% na 89,8%. U usporedbi s trećim tromjesečjem 2019., omjer javnog duga i BDP-a porastao je i u europodručju (s 85,8% na 97,3%) i u EU (sa 79,2% na 89,8%): povećanja su posljedica dva čimbenika – značajnog rasta javnog duga i pada BDP-a. Prema podacima koje je [objavio](#) Eurostat, na kraju trećeg tromjesečja omjer javnog duga i BDP-a u Hrvatskoj iznosio je **86,4%** (**Slika 4**).

Slika 4 Javni dug i saldo proračuna opće države (lijevo) i podaci o fiskalizaciji (desno)

Izvor: Eurostat i Porezna uprava; obrada: HUP.

S druge strane, posljednji podaci koje je [objavilo](#) Ministarstvo financija (MFIN) odnose se na mjesec studeni te sugeriraju kako je u prvih 11 mjeseci minus u proračunu (razlika između prihoda i rashoda) iznosio **18,4 milijarde kuna**, što je nešto bolje od ranijih najava. Podsjetimo, posljednjim rebalansom proračuna predviđa manjak državnog proračuna za 2020. godinu u iznosu od 24,8 milijardi kuna (-6,7% BDP-a), dok bi manjak opće države trebao iznositi 29,5 milijardi kuna (-8,0% BDP-a).

MFIN je tijekom siječnja [održalo](#) aukciju trezorskih zapisa kojom je prikupljeno 1.701 milijuna kuna čime je povećan dug države za 322 milijuna kuna, odnosno s 14,087 milijardi na 14,409 milijardi kuna. Slijedeća aukcija [najavljena](#) je za 9. veljače 2021. godine putem Bloomberg aukcijskog sustava (BAS) na kojoj se planira izdanje 1.500 milijuna kunskih trezorskih zapisa ročnosti godinu dana. Osim toga, [priopćeno](#) je i kako je postignut dogovor sa šest banaka koje vode postupke pred Međunarodnim sudom za rješavanje

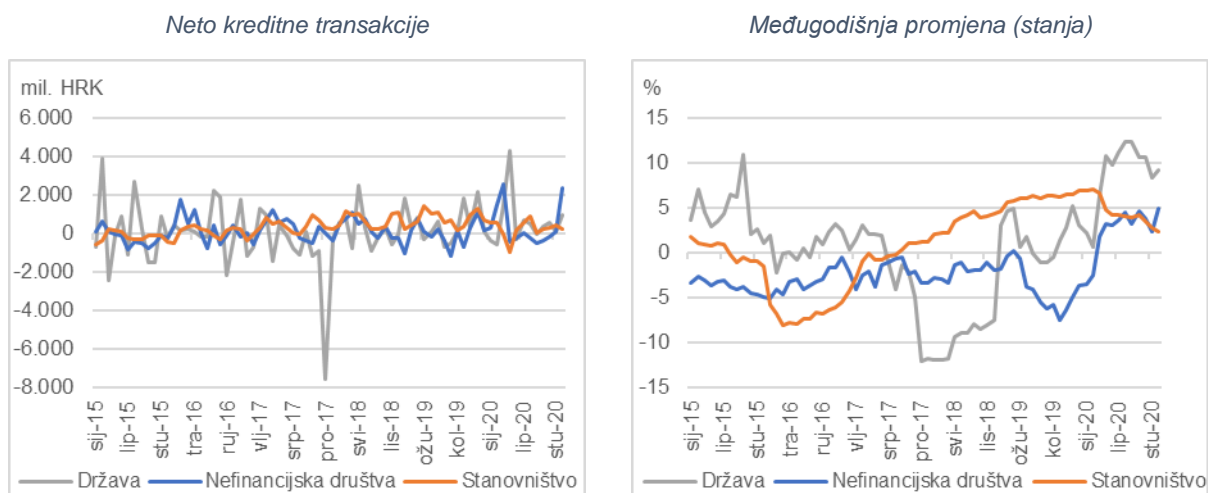
investicijskih sporova u Washingtonu, pred domaćim sudovima te onim koje još nisu pokrenule takve postupke.

Eurostat je, s druge strane, [objavio](#) zanimljive informacije o državnim financijama u EU za 2019. godinu. Tako su u 2019. godini **najviše stope državnih jamstava u EU zabilježene u Finskoj (33,4% BDP-a)**, ispred Danske (18,2%), Austrije (16,1%), Njemačke (13,2%) i Francuske (11,6%). Najčešći oblik takozvanih potencijalnih obveza (engl. contingent liabilities) u državama članicama EU su upravo državna jamstva za obveze, a povremeno i za imovinu trećih strana. U većini država članica EU središnja vlada je dominantni jamac. Nasuprot tome, razina obveza javnih poduzeća klasificiranih izvan opće države u 2019. uvelike se razlikuje u državama članicama EU. Značajni iznosi obveza zabilježeni su u Grčkoj (124,3% BDP-a), ispred Nizozemske (96,8%), Njemačke (91,7%), Luksemburga (75,1%) i Francuske (58,7%). S druge strane, manji iznosi obveza javnih poduzeća zabilježeni su u Slovačkoj (4,7%), zatim u Rumunjskoj (5,9%), Hrvatskoj (8,4%), Litvi (8,9%) i Češkoj (9,8%). U 2019. godini **Cipar je ostao zemlja s najvećim udjelom neprihodujućih zajmova (imovine) opće države, s 28,8% BDP-a**, što je daleko veći udio u usporedbi s ostalim državama članicama EU, unatoč smanjenju za više od 3 postotna boda. Tri druge države članice EU zabilježile su udio veći od 1% BDP-a: Slovenija (2,5%), Portugal (1,4%) i **Hrvatska (1,2%)**. Za Cipar, Sloveniju i Portugal, većina loših zajmova odnosi se na zajmove javnih financijskih struktura. U slučaju Hrvatske, brojka se uglavnom odnosi na zajmove nacionalne razvojne banke (također klasificirane unutar opće države).

Monetarna kretanja, cijene i tečaj

Prema [podacima](#) HNB-a, **rast ukupnih plasmana monetarnih institucija domaćim sektorima** (osim središnje države) **blago se usporio u 2020. godini**, na 3,9%, s 4,2% u 2019. godini (na osnovi transakcija), ponajprije zbog sporijeg rasta plasmana stanovništvu, dok je **rast plasmana financijskim i nefinancijskim poduzećima ubrzao (Slika 5)**. Interes stanovništva za gotovinskim nenamjenskim kreditima u 2020. je godini izostao, dok su se zahvaljujući programu subvencioniranja povećali stambeni krediti stanovništvu. Osim toga, rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) snažno se ubrzao u 2020. godini, s 3,5% na 9,1%, prije svega zbog snažnog povećanja neto potraživanja monetarnih institucija od središnje države. Zbog snažnijega kreditiranja države promijenila se i struktura monetarnog rasta u odnosu na prethodne godine, odnosno brži rast neto domaće aktive potaknulo je u prvom redu snažno povećanje neto potraživanja od središnje države zbog HNB-ova otkupa državnih vrijednosnih papira na sekundarnom tržištu.

Slika 5 Krediti po sektorima

Izvor: HNB; obrada: HUP.

Ukupan iznos plasmana na kraju prosinca 2020. iznosio je 314,1 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 9,0% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine te 2,1% u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja.

Najveći udio u strukturi su imali krediti kućanstvima/stanovništvu, nakon čega slijede krediti nefinancijskim društvima i državi. Krediti nefinancijskim društvima u četvrtom tromjesečju rasli su na godišnjoj razini 4,9%, dok su u odnosu na prethodno tromjesečje rasli 1,9% (**Slika 5**). Unatoč određenim pritiscima na deprecijaciju tečaja kune prema euru prosječni tečaj u 2020. [iznosio](#) je 7,533080 kuna za 1 euro, dok je mjesec siječanj završio s tečajem od 7,557591 kuna za 1 euro.

U trećem je tromjesečju 2020. na tekućem i kapitalnom računu platne bilance ostvaren višak od 2,2 milijarde eura, što je pogoršanje za 2,6 milijardi eura u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Promatraju li se posljednja četiri tromjesečja, višak na tekućem i kapitalnom računu u razdoblju do kraja rujna 2020. iznosio je 0,8% BDP-a, što je za 4,0 postotna boda manje nego u cijeloj 2019. godini. Prema [objavi HNB-a](#), na kraju rujna 2020. stanje bruto inozemnog duga iznosilo je 40,9 milijardi eura, što je za 0,6 milijardi eura manje negoli na kraju lipnja, ali se relativni pokazatelj pogoršao za 1,7 postotnih bodova, zbog snažnog pada nominalnog BDP-a, te je na kraju rujna iznosio 81,4% BDP-a. Za razliku od toga, omjer stanja neto međunarodnih ulaganja i BDP-a poboljšao se s -50,7% na kraju drugog na -48,7% na kraju trećeg tromjesečja 2020. godine.

Cijene dobara i usluga za osobnu potrošnju, mjerene indeksom potrošačkih cijena u 2020. su **u odnosu na 2019. više za 0,1%**. Pritom su u ovom razdoblju, prema podacima koje je [objavio](#) DZS, najviše porasle cijene alkoholnih pića i duhana (+3,6%) te hrane i bezalkoholnih pića i takozvanih raznih dobara i usluga (+1,9%), dok je najveći pad cijena zabilježen u sektoru prijevoza (-4,4%). Prema [podacima](#) Eurostata, pak, u prosincu 2020. godišnja stopa inflacije u europodručju iznosila je -0,3% četvrti mjesec zaredom. Godišnja stopa inflacije u EU iznosila je 0,3% u prosincu 2020., u odnosu na 0,2% u studenom. Godinu dana ranije stopa je iznosila 1,6%. U Hrvatskoj je, prema takozvanom harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena, godišnja stopa inflacije u prosincu 2020. iznosila -0,3%. [Očekuje se](#), pak, da će godišnja inflacija u europodručju biti 0,9% u siječnju 2021., u odnosu na -0,3% u prosincu.

Prema [podacima](#) DZS-a, u prosincu 2020. u usporedbi sa studenim 2020. proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za industriju ukupno više su za 1,0%, a u odnosu na prosinac 2019. niže za 2,5%. U prosincu 2020. proizvođačke cijene industrijskih proizvoda porasle su za 0,8% u eurozoni i za 0,9% u EU, u usporedbi sa studenim 2020., ali su se i smanjile za 1,1% u europodručju i 1,0% u EU u odnosu na prosinac 2019. U odnosu na studeni u Hrvatskoj su porasle 1,0%, a u odnosu na prosinac 2019. pale su 1,2%. Prema [podacima](#) Eurostata, prosječne godišnje proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za 2020. godinu u usporedbi s 2019. smanjile su se za 2,6% u europodručju i za 2,4% u EU. Nadalje, [objavljeno](#) je i kako su proizvođačke cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u prosincu 2020. u usporedbi sa studenim 2020. zadržale stabilnost, a u odnosu na prosinac 2019. više su za 0,3%, dok su odnosu na prosjek 2015. više za 4,6%.

Cijene stambenih objekata, mjerene indeksom cijena stambenih objekata, u **trećem tromjesečju 2020. u odnosu na drugo tromjesečje 2020. u prosjeku su niže za 0,6%. U odnosu na treće tromjesečje 2019. (na godišnjoj razini) u prosjeku su više za 6,9%**. Prema [objavi](#) DZS-a, cijene stambenih objekata u trećem tromjesečju 2020. u odnosu na drugo tromjesečje 2020. u prosjeku su za Grad Zagreb niže za 1,0%, u prosjeku su za Jadran više za 0,5% i u prosjeku su za Ostalo niže za 2,2%. Cijene stambenih objekata u odnosu na treće tromjesečje 2019. (na godišnjoj razini) u prosjeku su za Grad Zagreb više za 5,7%, za Jadran za 7,5% i za Ostalo za 9,0%. U trećem tromjesečju 2020. cijene stambenih objekata (kuća i stanova), mjerene indeksom stambenih objekata, porasle su za 4,9% u eurozoni i za 5,2% u EU u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine. U [objavi](#) Eurostata stoji kako su u usporedbi s drugim tromjesečjem 2020., cijene kuća i stanova u trećem tromjesečju 2020. porasle za 1,3% u eurozoni i 1,4% u EU. Među državama članicama za koje su dostupni podaci, najveći godišnji rast cijena stambenih objekata u trećem tromjesečju 2020. zabilježen je u Luksemburgu (+13,6%) (Hrvatska: +6,9%), dok su cijene pale na Cipru (-1,4%) i Irskoj (-0,8%). U usporedbi s prethodnim tromjesečjem, najveći porast zabilježen je u Mađarskoj (+ 5,2%) i Danskoj (+ 4,2%), dok su smanjenja zabilježena na Cipru (-4,8%), Rumunjskoj (-2,6%), Italiji (-2,5%) i Hrvatskoj (-0,6%). Eurostat je, uspoređujući treći kvartal 2020. s 2010., [objavio](#) i kako su se cijene kuća (i stanova) povećale više nego stanarine u 16 država članica EU. Cijene

kuća povećale su se u 23 države članice, a smanjile u četiri, pri čemu su najviše porasle u Estoniji (+105,1%) i Mađarskoj (+92,2%). Smanjenja su zabilježena u Grčkoj (-31,0%), Italiji (-15,5%), Cipru (-7,7%) i Španjolskoj (-4,5%). Za stanarine je obrazac bio drugačiji. Uspoređujući treći kvartal 2020. s 2010., cijene su porasle u 25 država članica EU-a, a smanjile se u dvije, s najvećim rastom u Estoniji (+136,6%), Litvi (+106,9%) i Irskoj (+62,2%). Smanjenje je zabilježeno u Grčkoj (-25,2%) i Cipru (-4,5%).

Nakon provedenog javnog savjetovanja, na sjednici održanoj 23. prosinca 2020. Vlada RH donijela je **Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom**. Kako je objavila HNB, za planiranje, praćenje i koordiniranje provedbe svih aktivnosti predviđenih Nacionalnim planom bit će zadužena koordinacijska tijela, a središnju će ulogu imati Nacionalno vijeće za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Na samom kraju godine, održana je održana osma sjednica Nacionalnog vijeća za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj na kojoj je ustrojen Upravljački odbor i šest koordinacijskih odbora. Prema [objavi HNB-a](#), na dužnost glavnog koordinatora Upravljačkog odbora imenovan je Zvonimir Savić, savjetnik premijera za ekonomska pitanja. Za članove Upravljačkog odbora imenovani su Stipe Župan, državni tajnik u Ministarstvu financija i Michael Faulend, viceguverner Hrvatske narodne banke. Osim toga, [priopćeno](#) je i kako su **Europska središnja banka (ESB) i Hrvatska narodna banka dogovorile produljenje linije za likvidnost u eurima do kraja ožujka 2022.** Valutnim ugovorom o razmjeni, tzv. valutnim swapom (engl. swap line), HNB-u je omogućena razmjena kuna zaduživanjem kod ESB-a do iznosa od 2 milijarde eura.

Rast i prognoze

Prema preliminarnoj, brznoj, [procjeni](#) Eurostata, u četvrtom tromjesečju 2020., desezonirani BDP smanjio se za 0,7% u eurozoni i za 0,5% u EU, u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Ovi padovi uslijedili su nakon relativno snažnog oporavka u trećem tromjesečju 2020. (+12,4% u eurozoni i + 11,5% u EU) i najoštrijeg pada od početka praćenja vremenskih serija 1995. zabilježenog u drugom tromjesečju 2020. (-11,7% u eurozoni i -11,4% u EU). Prema prvoj procjeni godišnjeg rasta za 2020., na temelju sezonski i kalendarski prilagođenih tromjesečnih podataka, **BDP je pao za 6,8% u eurozoni i 6,4% u EU.**

U [posljednjem broju publikacije](#) Makroekonomska kretanja i prognoze HNB-a, navodi se kako bi realni BDP na razini cijele godine mogao pasti za 8,9%. Očekuje se da će tijekom 2021. pandemija biti razmjerno uspješno kontrolirana te bi uz primjenu učinkovitog cjepiva postupni oporavak gospodarske aktivnosti mogao započeti u drugom tromjesečju, a godišnji rast gospodarske aktivnosti mogao bi iznositi 4,9%. Nakon [travnja](#), [lipnja](#) i [listopada](#) **Svjetska banka** je još jednom [revidirala](#) svoje prognoze te sada **za Hrvatsku predviđaju pad BDP-a u iznosu od -8,6% u 2020., uz oporavak po stopama od 5,4% u 2021. i 4,2% u 2022.** Istovremeno bi globalno gospodarstvo trebalo pasti 4,3% u 2020. uz rast po stopama od 4,0% i 3,8% u 2021. i 2022. MMF, pak, [predviđa](#) da će uslijed iznimne neizvjesnosti, globalno gospodarstvo nakon pada od -3,5% u 2020., rasti 5,5% u 2021. i 4,2% u 2022. godini.

Poslovne statistike

Eurostat je [objavio](#) kako je **u trećem tromjesečju 2020. broj registracija novih poduzeća u EU zabilježio značajan porast u usporedbi s prethodnim tromjesečjem** (za 45,3%). To je prekinulo trend pada u prvom i u drugom tromjesečju 2020. **Broj proglašanih bankrota u EU povećao se za 25,7% u trećem tromjesečju 2020. nakon naglog pada u prvom i drugom tromjesečju 2020.** Međugodišnja usporedba pokazuje da se broj registracija novih poduzeća u EU povećao za 2,2% u trećem tromjesečju 2020. u usporedbi s istim tromjesečjem godinu prije, dok se broj registriranih stečajeva smanjio za 17,7%. Nadalje, prema [podacima](#) Eurostata, u trećem tromjesečju 2020. udio poslovne dobiti povećao se s 39,0% na 39,6% u europodručju. Stopa poslovnih investicija u europodručju ostala je gotovo stabilna na 23,3%, u usporedbi s 23,2% u drugom tromjesečju 2020.

U 2020. godini 98% poduzeća iz EU koje zapošljavaju 10 ili više osoba imalo je pristup Internetu. Unatoč ovoj visokoj razini pristupa Internetu, **upotreba računalstva u oblaku (engl. cloud computing) iznosila**

je **36%** u 2020. (**Hrvatska: 39%**). Taj se udio gotovo udvostručio u usporedbi s 2016. (19%). Među poduzećima koja su prijavila korištenje računalstva u oblaku, velika većina (76%) odlučila se za ovo rješenje za svoje sustave e-pošte. Otprilike dvije trećine (67%) koristilo je oblak za spremanje datoteka, 58% ga je koristilo za uredski softver (poput procesora za obradu teksta i proračunske tablice), a 47% za spremanje baza podataka. Prema [podacima](#) Eurostata, iako je udio tvrtki s pristupom internetu bio na vrlo sličnim (visokim) razinama u državama članicama EU, upotreba računalstva u oblaku značajno je varirala, a najveći udio zabilježen je u Finskoj (75%), Švedskoj (70%) i Danskoj (67%). Na suprotnom kraju ljestvice, usluge računalstva u oblaku koristilo je manje od jednog od pet poduzeća u Bugarskoj (11%), Rumunjskoj (16%) i Grčkoj (17%).

Eurostat je [objavio](#) i kako je polovica (50,3%) poduzeća u EU s najmanje 10 zaposlenih ljudi prijavilo inovacijsku aktivnost u trogodišnjem razdoblju 2016.-2018., nešto više nego u razdoblju 2014.-2016. (49,5%). Estonija (73,1%), Cipar (68,2%), Belgija i Njemačka (po 67,8%), Italija (63,2%), Švedska (63,1%), Austrija (62,6%), Finska (61,9%) i Grčka (60,3%) su imale više od 60% inovativnih poduzeća (Hrvatska nešto iznad 50%). Nasuprot tome, taj je udio bio oko 30% ili manje u Rumunjskoj (14,6%), Poljskoj (23,7%), Mađarskoj (28,7%) i Bugarskoj (30,1%).

Analiza kreditnog rejtinga poduzetnika prema metodologiji Fine [pokazala](#) je da **na području RH 1.251 poduzetnik posluje s minimalnim rizikom** od nastupanja statusa neispunjavanja obveza te se na rejting skali svrstava u **A razrede** (A1 – poduzetnici sa zanemarivom vjerojatnosti zastoja u plaćanju, A2 – poduzetnici s najnižom vjerojatnošću zastoja u plaćanju i A3 – poduzetnici s vrlo niskom vjerojatnošću zastoja u plaćanju). Od navedenog broja njih **1.085 nije apliciralo na mjere Vlade RH za potporu** poduzetnicima i dohodovnim zanimanjima neposredno ili posredno ugroženim posljedicama mjera za sprječavanje širenja epidemije čime su potvrdili kvalitetu poslovanja te se dokazali kao pouzdan partner čak i u najtežim uvjetima. Od navedenih 1.085 najstabilnijih poduzetnika koji posluju u okolnostima pandemije bolesti COVID-19, najviše njih (nominalno) posluje u području djelatnosti C – Prerađivačka industrija (263 poduzetnika) i G – Trgovina na veliko i malo (259 poduzetnika).

Prema [objavi](#) Fine, poduzetnici Vukovarsko-srijemske županije ostvarili su u 2019. godini ukupne prihode u iznosu od 19,6 milijardi kuna (rast od 3,7%), ukupne rashode od 18,8 milijardi kuna (rast od 4,2%), dobit razdoblja u iznosu od 923,9 milijuna kuna (rast od 12,2%), gubitak razdoblja od 319,2 milijuna kuna (rast od 176,6%) te neto dobit od 604,6 milijuna kuna (pad od 14,6%). **Prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih kod poduzetnika sa sjedištem u Vukovarsko-srijemskoj županiji u 2019. godini iznosila je 4.417 kuna, što je 4,6% više u odnosu na 2018. godinu** (4.224 kune), ali i **24,0% manje u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću zaposlenih kod poduzetnika na razini RH** (5.815 kuna).

S druge strane, poduzetnici Sisačko-moslavačke županije u 2019. godini ostvarili su više od 10,9 milijardi kuna ukupnih prihoda i neto dobit od 348,9 milijuna kuna, što je najviše u proteklih pet godina. Fina je [objavila](#) i kako je **prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih kod poduzetnika sa sjedištem u Sisačko-moslavačkoj županiji u 2019. godini iznosila je 4.660 kuna**, što je 4,5% više u odnosu na 2018. godinu (4.458 kn) te 23,3% niže u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću zaposlenih kod poduzetnika u 2019. godini na razini RH (5.815 kn). Sisačko-moslavačka županija, u odnosu na druge županije, na 14. je mjestu prema broju poduzetnika i zaposlenih kod poduzetnika te prema ukupnim prihodima, a na 15. mjestu prema ostvarenoj neto dobiti.

U 2019. godini, u odnosu na 2018., poduzetnici Velike Gorice ostvarili su rast ukupnih prihoda od 9,7%. S ostvarenih gotovo 14,0 milijardi kuna prihoda u 2019. godini, udio poduzetnika Velike Gorice u ukupnim prihodima županije je 24,1% (57,9 milijardi kuna). U [objavi](#) Fine stoji kako je **veliki udio poduzetnika sa sjedištem u Velikoj Gorici u broju poduzetnika Zagrebačke županije**, i to u broju poduzetnika 19,6%, u broju zaposlenih 20,6%, u ukupnim prihodima 24,1%, u dobiti razdoblja 22,9% te u izvozu 16,5%. U usporedbi s poduzetnicima u drugim gradovima i općinama RH, poduzetnici Velike Gorice su šesti po ukupnim prihodima i neto dobiti, osmi po broju zaposlenih i deveti po broju poduzetnika.

Poduzetnici Virovitice ostvarili su 1,87 milijardi kuna ukupnih prihoda u 2019., što je u odnosu na 2018., rast od 19,0% i ukupne rashode od 1,83 milijarde kuna, što je rast od 20%. Poduzetnici Virovitice iskazali su pozitivan konsolidirani financijski rezultat u 2019. godini, u iznosu od 24,9 milijuna kuna, što je 29,1% manje u odnosu na ostvarenu neto dobit u 2018. godini. Fina je [objavila](#) i kako je **u Virovitici u 2019. godini**, prema broju obrađenih godišnjih financijskih izvještaja, **poslovalo 438 poduzetnika** koji su imali **3.628 zaposlenih**. To je, u odnosu na prethodnu godinu, povećanje broja zaposlenih kod poduzetnika za 5,8%.

U razdoblju od 2010. do 2019. godine, broj **poduzetnika sa sjedištem u Dubrovniku** povećao se s 1.765 na **2.341**, što je povećanje broja poduzetnika za 576 poduzetnika ili 32,6%. U istom razdoblju, **broj zaposlenih** porastao je za 2.969 ili 29,9%, (s 9.921 na 12.890). **Ukupni prihodi bili su najveći 2019. godine i iznosili su 8 milijardi kuna**, u odnosu na 4,9 milijardi kuna, koliko je ostvareno 2010. godine. Fina je [objavila](#) i kako je najveća dobit razdoblja ostvarena također u 2019. godini, u iznosu od 597,6 milijuna kuna, a najveći gubitak razdoblja iskazan je u 2014. godini, u iznosu od 601,3 milijuna kuna. U proteklih 10 godina poduzetnici u Dubrovniku četiri su godine završili s negativnim, a šest s pozitivnim financijskim rezultatom (neto dobit). Zadnjih pet godina (2014.-2019.), poduzetnici u Dubrovniku poslovali su s neto dobiti. U promatranom razdoblju, izvoz je smanjen s 1,4 milijarde kuna, koliko je ostvareno 2010. godine, na 1,3 milijarde kuna u 2019. godini. Najveći izvoz ostvaren je 2010. godine (1,4 milijarde kuna), a najmanji 2014. (842,6 milijuna kuna).

Broj poduzetnika u djelatnosti **računalnog programiranja** u razdoblju **od 2009. (1.173) do 2019. godine** (3.112), porastao je za **165,3%**. U 2019. godini, **zaposlenih** (15.072) je gotovo tri puta više, u odnosu na 2009. godinu (5.526). Jednako tako, **najveći ukupni prihodi** (9,3 milijarde kuna) ostvareni su u 2019. godini, što su, u odnosu na 2009. godinu, gotovo četiri puta veći ukupni prihodi i četiri puta veća dobit razdoblja. Prema [objavi](#) Fine, kod poduzetnika u računalnom programiranju uvoz je također rastao, ali u manjem iznosu, te je u 2019. godini iznosio 1,1 milijardu kuna. Trgovinski saldo je pozitivan (izvoz veći od uvoza) kroz cijelo promatrano razdoblje te je u 2019. godini iznosio 2,7 milijardi kuna. **Prosječna mjesečna neto obračunana plaća** zaposlenih kod poduzetnika u djelatnosti računalnog programiranja u 2019. godini iznosila je 8.715 kuna, što je 5,5% više u odnosu na prosječnu plaću obračunanu u 2018. godini (8.262 kn) i **49,9% više od prosječne plaće zaposlenih kod poduzetnika na razini RH** (5.815 kn).

Analiza rezultata poduzetnika **u djelatnosti ostalog kopnenog prijevoza putnika pokazala je da je unutar skupine najviše poduzetnika čija je glavna djelatnost taksi služba**, čiji se broj u godinu dana povećao s 838, koliko ih je bilo u 2018. godini, na 1.343 u 2019. godini. Prema [podacima](#) iz obrađenih godišnjih financijskih izvještaja, u 2019. godini, u području djelatnosti H – Prijevoz i skladištenje, poslovala su 6.722 poduzetnika, kod kojih je bilo 70.990 zaposlenih, što je u odnosu na 2018. godinu više za 3.035 zaposlenih ili 6,8%. Od 6.722 poduzetnika, njih 5.055 kao glavnu djelatnost registriralo je djelatnost kopnenog prijevoza i cjevovodnog transporta (NKD 49), kod kojih je bilo 37.025 zaposlenih. Poduzetnici u tom odjeljku, u 2019. godini, ostvarili su neto dobit u iznosu od 409,1 milijun kuna (pad od 38,5%), što je udio od 35,9% u neto dobiti poduzetnika u području djelatnosti prijevoza i skladištenja (H).

Zbog neizvršenih osnova za plaćanje 31. prosinca 2020. godine u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje evidentiran je 15.431 poslovni subjekt, što je za 2.472 ili 13,8% manje u odnosu na prosinac 2019. godine, a 12,5% manje u odnosu na ožujak 2020. godine. Prema [objavi](#) Fine, **ukupan iznos neizvršenih osnova za plaćanje poslovnih subjekata**, evidentiran u Očevidniku o redoslijedu osnova za plaćanje, iznosio je **4,9 milijardi kuna** (glavnica), što je za 959,6 milijuna kuna (16,3%) manje u odnosu na godinu dana ranije, a 11,1% manje u odnosu na ožujak 2020.

Ostalo

U 2019. prihodi od takozvanih poreza na okoliš (engl. environmental tax) u EU iznosili su 330,6 milijardi eura, što odgovara 2,4% BDP-a. Prema [objavi](#) Eurostata, **porezi na okoliš činili su 5,9% prihoda od poreza i socijalnih doprinosa u EU u 2019. godini**. Taj se udio značajno razlikovao među državama

članicama EU: Bugarska (10,3%), Grčka (9,8%), Estonija i Latvija (po 9,6%) i **Hrvatska (9,2%)** zabilježile su najveći udio u EU, preko dvostruko više od Njemačke i Luksemburga (po 4,4%), koji su zabilježili najmanji udio. Osim toga, [objavljena](#) je i procjena kako je u EU 41,5% otpada od plastične ambalaže reciklirano u 2018. U sedam država članica EU reciklirano je više od polovice otpada od plastične ambalaže; najveća stopa zabilježena je u Litvi (69,3%), ispred Slovenije (60,4%, podaci iz 2017.), Bugarske (59,2%), Češke (57,0%), Cipra (54,3%), Slovačke (51,4%) i Španjolske (50,7%) (u Hrvatskoj 37,3%). Konačno, Eurostat je [objavio](#) i kako su u 2019. godini fosilna goriva činila 71% bruto dostupne energije u EU (U Hrvatskoj: 70%) te kako se ovaj postotak značajno smanjio tijekom posljednjih desetljeća, zbog povećanja udjela obnovljive energije.

Prema [podacima](#) Eurostata, u trećem tromjesečju 2020. stopa štednje kućanstava u europodručju iznosila je 17,3%, u usporedbi s 24,6% u drugom tromjesečju 2020. Istovremeno je stopa investicija kućanstava u europodručju iznosila 8,8%, što predstavlja oporavaka u odnosu na 7,9% u prethodnom tromjesečju. Nadalje, realna potrošnja kućanstava po stanovniku porasla je za 11,4% u trećem tromjesečju 2020. u EU, nakon smanjenja od 9,9% u prethodnom tromjesečju. Istovremeno se, prema [podacima](#) Eurostata, realni dohodak kućanstva po stanovniku u EU povećao u trećem tromjesečju 2020. za 3,8%, nakon smanjenja od 2,8% u drugom tromjesečju 2020. Iako se stopa štednje kućanstava u EU smanjila u trećem tromjesečju 2020., i dalje je bila 4,5 postotna boda (pb) viša nego prije godinu dana. Prema [objavi](#) Eurostata, glavni razlog međugodišnjeg povećanja je taj što su **izdaci za finalnu potrošnju kućanstava i dalje bili 3,6% niži u EU nego prije godinu dana**. Bruto raspoloživi dohodak kućanstva oporavio se i bio je 1,5% veći u trećem tromjesečju 2020. (u usporedbi s trećim tromjesečjem 2019.).

U prosjeku su u EU **javni i privatni izdaci za preventivnu zaštitu činili 2,8% ukupnih zdravstvenih izdataka u 2018. godini**, a najveći udjeli zabilježeni su u Italiji (4,4%) i Finskoj (4,0%) (**3,2% U Hrvatskoj**). Prema [objavi](#) Eurostata, najmanji udio izdataka za preventivnu njegu zabilježen je u Slovačkoj (0,8% ukupnih izdataka za zdravstvo), zatim u Grčkoj, Cipru i Malti (svi 1,3%), kao i u Rumunjskoj (1,4%).

Prema drugoj [procjeni](#), vrijednost realnog dohotka u poljoprivredi u 2020. iznosit će 10.696 milijuna kuna, što je rast od 14,0% u odnosu na prethodnu godinu. Očekuje se da će vrijednost poljoprivredne proizvodnje biti povećana za 7,0% i iznosit će 19.243 milijuna kuna. Bruto dodana vrijednost procjenjuje se na 9 458 milijuna kuna. U odnosu na prethodnu godinu očekuje se rast od 12,3%. Prema objavi DZS-a, indeks realnog dohotka u poljoprivredi po jedinici godišnjeg rada procjenjuje se na 60.237 kuna, što je povećanje od 15,4%. Nadalje, [procjenjuje](#) se da je povećana proizvodnja kukuruza za zrno, i to za 9,8% u odnosu na prošlu godinu. Povećana je i procijenjena proizvodnja suncokreta, za 14,0%, soje, za 10,7%, i lucerne, i to za 5,2% u usporedbi s prošlogodišnjom ostvarenom proizvodnjom. Uzrok povećanoj proizvodnji kukuruza za zrno jest veća žetvena površina, i to za 26.000 hektara u usporedbi s prošlogodišnjom ostvarenom proizvodnjom.

Na ljestvici od 180 država **prema Indeksu percepcije korupcije 2020. Hrvatska se nalazi na 63. mjestu** s 47 bodova, jednako kao i u 2019. godini. Prema Indeksu percepcije korupcije, [istraživanju](#) Transparency Internationala, najtransparentnije države u 2020. godini su Novi Zeland i Danska s 88, Finska s 85, te Singapur i Švicarska s 85 bodova. Najkorumpiranije države su Sirija s 14, te Južni Sudan i Somalija sa samo 12 bodova. Prema [objavi](#) Transparency International Hrvatska, Hrvatska se i dalje nalazi među korumpiranim državama Europske unije, a od Hrvatske lošije su Bugarska, Rumunjska i Mađarska s 44 boda. Slovačka ima 49 bodova, a Grčka je napredovala za 2 boda. Prosjek članica EU je 64 bodova, tako da Hrvatska zaostaje za 17 bodova.

Makroekonomski okvir – statistički pregled

Osnovni makroekonomski pokazatelji	2018	2019	2020				
			Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
BDP (mil. HRK, tekuće cijene)	385.377	402.337	99.312	90.393	85.193	101.390	-
BDP (% g/g, realno)	2,8	2,9	2,3	0,2	-15,4	-10,0	-
Potrošnja kućanstava (% g/g, realno)	3,3	3,6	4,0	0,7	-14,0	-7,5	-
Potrošnja države (% g/g, realno)	2,3	3,4	3,3	4,7	0,5	1,5	-
Investicije u fiksni kapital (% g/g, realno)	6,5	7,1	4,0	3,1	-14,7	-3,0	-
Izvoz roba i usluga (% g/g, realno)	3,7	6,8	6,9	-2,0	-40,7	-32,3	-
Uvoz roba i usluga (% g/g, realno)	7,5	6,3	2,5	-5,0	-27,5	-14,1	-
Obujam industrijske proizvodnje (% g/g)	-1,0	0,6	-0,8	-2,8	-8,6	-0,6	1,0
Obujam građevinskih radova (% g/g)	4,8	8,3	7,2	6,1	0,1	5,6	-
Promet od trgovine na malo (% g/g, realno)	4,4	4,2	3,5	2,6	-11,4	-5,9	-0,1
Promet od uslužnih djelatnosti (bez trg.) (% g/g)	4,5	4,2	5,0	-2,8	-36,2	-22,4	-
Broj zaposlenih (pr)	1.517.580	1.555.068	1.569.112	1.517.005	1.515.703	1.530.710	1.528.881
Broj registriranih nezaposlenih (pr)	153.542	128.650	127.267	140.454	155.908	150.078	156.854
Stopa registrirane nezaposlenosti (% pr)	9,2	7,6	7,5	8,5	9,3	8,9	9,3
Prosječna neto plaća (HRK)	6.242	6.457	6.530	6.766	6.684	6.731	-
Potrošačke cijene (% g/g)	1,5	0,8	0,9	1,4	-0,3	-0,1	-0,3
Proizvođačke cijene (% g/g)	2,1	0,7	0,3	-0,1	-5,5	-4,2	-3,4
Izvoz roba (mlrd. EUR)	14.543	15.227	3.884	3.681	3.217	3.780	-
Izvoz roba (EUR, % g/g)	3,8	4,7	0,5	1,2	-14,2	-4,4	-
Uvoz roba (mlrd. EUR)	23.748	24.981	6.062	6.104	5.085	5.651	-
Uvoz roba (EUR, % g/g)	8,5	5,2	-0,3	-0,1	-22,7	-9,3	-
Dolasci turista (% g/g)	7,1	4,8	9,1	-34,6	-84,6	-53,6	-
Noćenja turista (% g/g)	4,0	1,8	7,7	-27,7	-81,9	-45,8	-
Devizni tečaj EUR/HRK (pr)	7,4141	7,4136	7,4340	7,4786	7,5767	7,5213	7,5545
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	945	1.512	-621	-1.486	-564	1.927	-
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	1,8	2,8	-4,7	-12,3	-5,0	14,3	-
Devizni prihodi od turizma (% BDP-a)	18,3	19,5	8,3	3,3	4,9	25,1	-
Inozemna izravna ulaganja (mil. EUR)	1.073,5	1.277,6	253,3	433,7	254,7	445,7	-
Međunarodne pričuve (mil. EUR, kr)	17.439	18.560	18.560	16.512	17.311	18.313	18.943
Inozemni dug (mil. EUR, kr)	42.710	40.877	40.877	40.488	41.494	41.144	-
Inozemni dug (% BDP-a, kr)	82,2	75,3	75,3	-	-	-	-
Prihodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	178.403	190.515	49.856	41.551	40.803	45.673	-
Rashodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	177.440	188.926	52.342	45.731	51.394	49.548	-
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (mil. HRK)	962	1.589	-2.486	-4.180	-10.591	-3.876	-
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (% BDP-a)	0,2	0,4	-2,5	-4,6	-12,4	-3,8	-
Dug opće države (mil. HRK, kr)	286.213	292.431	292.431	298.309	329.087	325.227	-
Javni dug (% BDP-a, kr)	74,3	72,7	72,7	73,8	84,8	86,4	-
Novčana masa (M1) (% g/g, kr)	20,7	14,3	14,3	17,2	18,0	14,9	17,0
Ukupna likvidna sredstva (M4) (% g/g, kr)	5,5	2,9	2,9	8,8	8,7	6,5	9,3
Ukupni plasmani (mlrd. HRK, kr)	286.489	288.274	288.274	306.112	302.745	307.567	314.098
Plasmani stanovništvu (% g/g, kr)	4,6	6,9	6,9	6,7	4,2	4,2	2,3
Plasmani poduzećima (% g/g, kr)	-1,9	-3,6	-3,6	1,7	3,6	4,6	4,9

Napomene: g/g – postotna promjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine; pr – prosjek razdoblja; kr – kraj razdoblja. Korišteni statistički podaci objavljeni su najkasnije 8. veljače 2021.

Izvori: DZS, HNB, MFIN, Eurostat; obrada: HUP.